

Handläggare: Linda Moberg
Telefon: 08 – 508 36 202

Äldrenämnden
2009-10-13

Ansökan om medel från SKL för Hållbar jämställdhetsintegrering

Äldreförvaltningens förslag till beslut

1. Äldrenämnden godkänner tjänsteutlåtande och ansökan om medel från SKL för hållbar jämställdhetsintegrering
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Chatrin Engbo
t.f direktör

Sammanfattning

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har av regeringen tilldelats 125 mnkr att fördela till de medlemmar som avser att delta i projektet hållbar jämställdhetsintegrering. Kommunfullmäktige i Stockholms stad har beslutat att staden ska söka medel av detta slag. Äldreförvaltningen anser att arbetet med jämställdhetsintegrering är viktigt. De styrdokument och riktlinjer som produceras vid förvaltningen påverkar äldreomsorgen i hela Stockholm stad och äldreförvaltningen avser därför ansöka om medel för att arbeta med att införa konsekvens- och jämställdhetsanalyser i dessa texter. Mer specifikt innebär detta att sökta medel ska användas till att utveckla statistikhanteringen vid förvaltningen samt till kompetensutveckling hos äldreförvaltningens medarbetare.

Bakgrund

SKL har tilldelats 125 miljoner kronor av regeringen att vid tre ansökningstillfällen fördela till kommuner och landsting i syfte att stödja arbetet med hållbar jämställdhetsintegrering. Projektet pågår mellan 2008-2010 och den 15 oktober 2009 är

sista ansökningsdagen inför tredje omgången. Det övergripande målet för svensk jämställdhetspolitik är att alla kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv (Prop. 2005/06:155). För att nå detta mål har Sveriges Riksdag beslutat att tillämpa strategin om jämställdhetsintegrering. Jämställdhet ska integreras i det dagliga arbetet istället för att betraktas som en separat fråga som tillkommer utöver verksamhetens ordinarie arbetsuppgifter. I praktiken innebär detta att offentlig verksamhet ska bedrivas på ett sådant sätt att de tjänster och den service som erbjuds medborgarna är lika tillgängliga, av lika hög kvalitet och lika väl anpassade för alla, oavsett kön (SOU 2007:15 s.19).

Kommunfullmäktige har kommit med direktiv om att förvaltningarna i Stockholm stad ska arbeta med hållbar jämställdhet och att medel kan sökas för att jämställdhetsintegrera den kommunala verksamheten. Länsstyrelsen i Stockholms län har i sin tillsyn av äldreomsorgen sett att det saknas mål och riktlinjer för arbetet med jämställdhetsintegrering.

Genom undertecknandet av CEMR-deklarationen (Council of European Municipalities and Regions, ”Europeisk deklaration om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå”) har kommunstyrelsen i Stockholms stad beslutat att arbeta för en hållbar jämställdhetsintegrering i den kommunala verksamheten. I deklarationen framgår att hänsyn ska tas till båda könen erfarenheter och att jämställdhetsintegrerade verksamheter ska analysera förslag och planerade åtgärder med utgångspunkt i potentiella följder för kvinnor och män. Slutgiltiga beslut ska sedan fattas med utgångspunkt i dessa konsekvensanalyser.

Äldreförvaltningen skickade under våren 2009 ut information till samtliga stadsdelsförvaltningar för att informera om möjligheten att söka medel från SKL. Tre stadsdelsförvaltningar, Norrmalm, Farsta och Enskede-Årsta-Vantör kommer ansöka om medel från SKL.

Norrmalms stadsdelsförvaltning önskar utbilda sina handläggare i jämställdhets- och genusteori och därefter erbjuda handledning. Projektets syfte är att säkerställa att biståndsbedömning sker från de enskilda individernas behov, inte kön. Farsta stadsdelsförvaltning söker medel för att kartlägga om personalen inom äldreomsorgen gör skillnad på kvinnor och män, både vid beställar- och utförarenheten. Resultatet av kartläggningen ska ligga till grund för utbildning av handläggare och vård- och omsorgspersonal. Stadsdelsförvaltningen Enskede-Årsta-Vantör har valt att rikta sitt utvecklingsarbete mot värn för äldre. Syftet är att utbilda alla medarbetare inom äldreomsorgen i hur de ska agera när de möter äldre som utsätts för våld. En kartläggning av båda könen behov och villkor när det gäller våld mot äldre har påbörjats vid stadsdelsförvaltningen.

Eftersom stadsdelarnas utvecklingsprojekt skiljer sig från varandra har det inte varit möjligt att samordna till en gemensam ansökan. Varje förvaltning författar en separat ansökan. Äldreförvaltningens samordningsansvar sträcker sig därmed till att bistå

stadsdelsförvaltningarna med nödvändig information samt till att skicka in ansökningarna, med tillhörande nämndbeslut, till SKL.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklingsavdelningen. Ärendet har behandlats av förvaltningsgruppen den 7 oktober och kommunstyrelsens pensionärsråd och äldrenämndens handikappråd har tagit del av ärendet den 6 oktober 2009.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen anser att arbetet med jämställdhetsintegrering är viktigt och avser därför söka medel från SKL, se bilaga 1. De styrdokument och riktlinjer som produceras inom äldreförvaltningen påverkar äldreomsorgen i hela Stockholm stad. För att skapa goda förutsättningar för stadsdelsförvaltningarna att jämställdhetssäkra verksamheten är det viktigt att i ett första led påbörja arbetet på äldreförvaltningen. Det är viktigt att de signaler som äldreförvaltningen sänder ut genom styrdokument och riktlinjer främjar jämställdhetsförbättringar.

Ett viktigt mål för äldreförvaltningen är att verksamheten på sikt jämställdhetsintegreras, det vill säga att konsekvensanalyser för både kvinnor och män tas upp i äldreförvaltningens styr- och policydokument, verksamhetsplan och riktlinjer.

En förutsättning för konsekvens- och jämställdhetsanalyser är att förvaltningens statistik bearbetas och sorteras systematiskt och utifrån kön. Det bör också ses över hur statistiken insamlas och vilken typ av frågor som ställs. Det handlar om att eventuellt ändra rutiner för att jämställdhetssäkra brukar- och medarbetarundersökningar.

För att medarbetarna vid äldreförvaltningen ska kunna tillföra ett jämställdhetsperspektiv i det dagliga arbetet är det också viktigt att alla besitter nödvändig kunskap. Medarbetarna har en nyckelroll i arbetet med att förverkliga ambitionen om en jämställdhetsintegrerad verksamhet och äldreförvaltningen önskar därför genomföra en satsning på kompetenshöjning. En socialantropolog från centrum för genusstudier vid Stockholms universitet kommer att planera och genomföra utbildning i jämställdhetsteori. Utbildningen syftar till att inspirera och ge äldreförvaltningens medarbetare rätt verktyg för att kunna integrera jämställdhet i det dagliga arbetet.

Eftersom programtiden för projektet hållbar jämställdhet i tredje omgången endast är 11 månader är det viktigt att sätta upp konkreta och mätbara mål. Äldreförvaltningen kommer att ansöka om utvecklingsmedel för perioden 1 januari 2010 t.o.m. 30 november 2010 för att utveckla statistikhanteringen samt utbilda äldreförvaltningens medarbetare i jämställdhets- och genusteori.

Äldreförvaltningen har en tydlig ambition att arbetet med en hållbar jämställdhetsintegrering ska fortsätta efter det att programtiden är slut. Syftet med att utbilda medarbetarna är, som tidigare nämnts, att de riktlinjer och styrdokument som produceras vid äldreförvaltningen jämställdhetsintegreras och att en tydlig signal att

jämställdhetsarbetet är viktigt därmed sänds ut till stadsdelsförvaltningarna. Även verksamhetsplan och verksamhetsberättelser ska tillföras ett tydligt jämställdhetsperspektiv. Eftersom äldreförvaltningen kontinuerligt utför kvalitetsutvärderingar av den kommunala äldreomsorgen i Stockholms stad finns planer på att i dessa införa tydligare jämställdhetsindikationer. Därmed möjliggörs mätning av hur jämställd äldreomsorgen är. Även upphandlingarna vid äldreförvaltningen bör ses över, vilka jämställdhetskrav ställs på beställarna och vilka krav är möjliga att ställa. SKL arbetar just nu med att ta fram ett verktyg för att säkra hållbar jämställdhet. Verktöget ska vara webbaserat och syfta till verksamhetssäkring av offentlig service och tjänster samt till att ge underlag för jämställdhetssäkring vid upphandling. Arbetet med att färdigställa verktyget pågår fortfarande. Äldreförvaltningen anser att det är ett intressant projekt och kommer, när verktyget är färdigt, utvärdera möjligheten att använda det i verksamheten.

Arbetet med jämställdhetsintegrering har i viss mån redan påbörjats vid äldreförvaltningen. Det gemensamma kartlägnings- och bedömningsinstrument som bedömningskansliet arbetar med tillförs ett jämställdhetsperspektiv. Det är viktigt att belysa att biståndshandläggarnas föreställningar om kön, normer och värderingar kan påverka bedömningen av omsorgsmottagarna och därmed de insatser som beviljas. Utbildning av stadens biståndshandläggare har påbörjats och förhoppningen är att kunna tillföra ytterligare en dimension till utbildningen som tydligt har en utgångspunkt i jämställdhetsteori och normkritiskt tänkande. Äldreförvaltningen anser att det är klokt att låta jämställdhetsarbetet ta sin början vid beställarenheterna. Biståndshandläggaren är ofta omsorgsmottagarens första kontakt med äldreomsorgen och om inte behovsbedömningen är jämställd finns det små förutsättningar för utförarna att skapa en jämställd vård.

Med utgångspunkt i arbetet vid äldreförvaltningens bedömningskansli är Norrmalms projekt mycket intressant. Ett visst mått av samarbete mellan äldreförvaltningen och Norrmalms stadsdelsförvaltning kommer därför att föreligga. En nulägesanalys av biståndshandläggarnas bemötande gentemot omsorgsmottagarna ska genomföras av personal vid äldreförvaltningen. Undersökningen ska genomföras bland handläggarna vid Norrmalm genom deltagande observationer. Resultatet kommer sedan ligga till grund för den utbildningsinsats som Norrmalms stadsdelsförvaltning vill genomföra. Anledningen till att äldreförvaltningen vill använda sin personal för att genomföra undersökningen är att resultatet kan fungera som utgångspunkt för den utbildning som planeras utifrån det gemensamma kartlägnings- och bedömningsinstrumentet.

Inom ramen för äldreomsorg har diskussionen om jämställdhet hittills nästan uteslutande förts utifrån ett personalperspektiv. Jämställdhet för omsorgsmottagarna har setts som en ickefråga, vilket den stora bristen på forskning i området vittnar om. Det är angeläget att frågan om jämställdhet lyfts fram i ljuset för att säkerställa att det är behov, inte kön som påverkar vilka insatser som beviljas den äldre. Personal och tjänstemän måste få tillgång till nödvändig kunskap för att kunna skapa en jämställd äldreomsorg i Stockholm stad. Jämställdhet ska ses som ett självklart inslag i den dagliga verksamheten och äldreförvaltningen vill arbeta för att de signaler som sänds ut till stadsdelsförvaltningarna från central nivå bäddar för jämställdhetsförbättringar.

Bilagor

1. Ansökan om medel från SKL för hållbar jämställdhetsintegrering.